

INDIANKLUBBEN I SVERIGE NYHETSBRIV

Senaste nytt nr 20 2021

Fredag 2021-10-08

Ett nyhetsbrev publicerat av

INDIANKLUBBEN i Sverige

Utkommer ungefär var annan vecka

Sammanslutningen har också en tidning

en tidskrift med historiskt och kulturellt material om indianer, skrivet av medlemmar i

INDIANKLUBBEN

Ansvarig utgivare: Bertil Thörn
Redaktör: Bertil Thörn
Redaktionskommitté: Bertil Thörn
Hans-Olof Olsson

Tidningsredaktionens adress:

c/o Bertil Thörn
Bendzgatatan 25
256 57 Ramlösa
tel. 042 - 29 13 61 ; 070 - 532 96 89
Bankgiro: 5070-4295
Swish : 070- 532 96 89

E-post:
bertil.thorn@bredband.net
hansolof.ohlsson@telia.com

Vi finns även på webben. Hemsidans adress :

<http://www.indianklubben.org>

Ni som får det här informationsutskicket via E-post får det för att ni är medlemmar i INDIANKLUBBEN, eller att ni vid något tillfälle på annat sätt har visat intresse för Nordamerikas indianers kultur eller historia.

Om ni inte längre vill ha dessa utskick meddela mig då det via ett mail eller enkelt postkort, brev eller per telefon

HEJ ALLA INDIANINTRESSERADE *Indianklubbsnoteringar 20 2021*

Tillbaka i den vanliga formen igen efter att vi har haft lite jobb med förberedelser och genomförande av vår medlemsträff som tagit tid. Något som gjorde det svårt att få ihop adekvat nyhetsmaterial. Och då tycker naturligtvis vän av ordning, hur tusan kunde han då få ihop så mycket annan text!? Ja, det kan man ju undra. Men det bara blev så. Ni får väl ursäkta.

Men nu ska vi på nytt försöka att förmedla lite mera av nyheter från den indianska världen. Och vi börjar med att det i delstaten Oklahoma nu, efter sju sorger och åtta bedrävelser och med en dåres envishet ändå har resulterat i att ett nytt indianskt museum har sett dagens ljus. Och en fantastisk skapelse tycks det ha blivit. Återstå nu bara att se vad man kommer att fylla byggnaden med. För närvarande verkar det som att man har lånat merparten av de utställda föremålen från *Smithsonian's National Museum of the American Indian*. Men dessa föremål är ändå utvalda för att samtliga 39 stammar som utgör delstatens indianska stamgrupper ska vara representerade i någon form.

För övrigt ska vi också titta tillbaka lite mera på den exceptionella ökningen av vårt medlemsantal som plötsligt blev verklighet efter halvårsskiftet. Vi ska mera samlat åter upprepa vilka de nya medlemmarna är, även om vi har nämnt namnen på de flesta redan någon gång tidigare i all korthet. Vi är nu totalt 153 medlemmar.

Vi kommer även här att informera något om läget när det gäller färdigställandet av årets sista medlemstidskrift. För här måste jag ändå signalera en viss risk finns för förseningar.

Utöver det här kanske vi också kan få plats med ytterligare någon eller några nyheter från den indianska världen. Som till exempel att man nu kan se Star Warsfilmerna med navajointianskt tal! Om man nu har något utbyte av det...

Hälsningar Bertil Thörn

Medan vi befann oss i Uddevalla den 18- 19september för att genomföra en medlemsträff med Indi-anklubbens medlemmar, så hade man i en annan del av världen, närmare bestämt i Oklahoma City USA, ett stort evenemang kring öppningen av ett nytt, modernt indianmuseum. Museet som kallas FAM, vilket står för "First Americans Museum", har varit på gång i evinnerliga tider. Och allt beroende på pengar, eller rättare sagt brist på pengar. Planeringen har pågått i flera årtionden. Men nu, äntligen, har man kunnat slå upp portarna till en fantastisk anläggning, som lär ha kostat omkring **175 miljoner dollar!!!**. Och det är alltså pengar som man verkligen har behövt gräva djupt i byxfickan för att få fram. Det lär ha funnits stunder då man varit på väg att helt ge upp.

Grand Opening September 18-19, 2021

Med sin yta på 16 258 kvadratmeter!! är det nya First Americans Museum (FAM) i Oklahoma City det största enkelbyggnads indiansk-kulturella centret i landet. Ett center som presenterar Oklahomas 39 olika stamnationer och inhyser National Native American Hall of Fame. Museet öppnade denna månad efter mera än tre decenniers planering, och genomlevt en designprocess som strävat efter att utgöra ett arkitektoniskt mästerverk. Ett verk som skulle vara värdigt de stammar som är representerade inom dess väggar.

FAM: s hyllning till delstatens stamnationer börjar innan man ens har gått genom dess ingång. I form av två partiella halvcirklar som delas av en portal, fungerar museets uppbyggnad som en enorm kosmologisk klocka, som följer årstiderna genom att visa solens rörelse över cirklarna och markera dagjämningarna. Museibyggnaderna är alla delar av halvcirklar som tillsammans med ytterligare en halvcirkelformad enorm jordvall, uppbyggd av inte mindre än 380 277 kubikmeter jord, vilken bildar cirkelns andra halva.

Cirkel- och spiralformer har symbolisk betydelse i Native Americans andlighet, och det var av yt-

2

tersta vikt att inkludera dem i designen, förklarar Anthony Blatt, rektor på Hornbeek Blatt Architects, företaget som utarbetade designen.

- "Det finns inget slut eftersom tiden är cirkulär i våra kulturer. Solen går runt jorden", säger Blatt. John Pepper Henry, medlem av Kaw Nation och direktör och VD för FAM, tillägger:

- "Rät vinkel är inte en godtagbar estetik för många av stammarna här i Oklahoma. I vår tro uppfattar vi, att om du har en rätt vinkel, så blir andar fångade där inne och det orsakar en obalans. Så alla våra bostäder är runda."

Besökare kan gå till toppen av jordhögen för att få en vidsträckt utsikt över Oklahoma City, och vid dagjämningarna kan de få en extra speciell upplevelse. Vid vintersolståndet skiner solen rakt igenom en tunnelöppning som grävts genom högen och översvämmar det inre fältet (museets Festival Plaza) med ljus. Vid sommarsolståndet vilar solen perfekt på toppen av högen.

Att komma till den punkt där alla intressenter i museet kom överens om en design var en ansträngande process, med början i slutet av 1990-talet.

- "Utmaningen för arkitekterna var att hitta symbolik och design som inte bara var för specifik för den ena eller den andra stammen, utan att hitta de gemensamma elementen för att kunna skapa en design som är bekant för alla stammars medlemmar som kommer hit," säger Pepper Henry. "Men det är inte så specifikt att någon av stammarna känner sig förfördelade och orättvist behandlade."

För att åstadkomma det arbetade arkitekterna, designteamet, landskapsarkitekterna, de indianska konsulterna, en teaterkonsult och andra, nära med stammedlemmar från varje nation för att välja platsen för museet och för att lyssna till och lära sig om deras olika traditioner, så att dessa kunde införlivas i utrymmet. Det nya museet skulle hedra Oklahomas *alla* 39 stamnationer.

- "Det man började med var att lyssna för att finna de olika stammarnas likheter", säger Shoshana Wasserman, från Thlopthlocco Tribal Town och biträdande direktör vid FAM. "Det man fann var att det finns en filosofisk inställning till naturen, till livsuppehållande element som eld, vind, vatten, jord. Så de var så man började finna idéer. Alla stammars straka koppling till Moder Jord blev så kraftfull, så det var det som kom att bli ledstjärnan för designteamet."

Hela museet är uppbyggt i linje med kardinalriktningarna, med ingången i öster för att representera hur ursprungsbefolkningar alltid har sina bostadsingångar vända mot öster för att hälsa morgonsolen. En massiv bågsulptur, symboliserande far och son, utgör ingången, och på dagjämningarna interagerar solen med denna båge och ramar perfekt in den i sitt ljus.

- "Den jättelika jordhög som utgör ena halvan i cirkeln ska minna om de stora civilisationer som var här före oss," säger Pepper Henry. "Många människor vet inte att den här delen av landet varit bebodd av människor i tusentals år och att en av de stora civilisationerna i Nordamerika uppstod just här i Oklahoma, vid Spiro Mounds. Jordvallen ska alltså symbolisera denna kulturs centrala symboler, de mäktiga pyramidliknande jordkullar som de här människorna skapade. Så kallade Mounds".

I de två cirkelarnas skärningspunkt finns en 30 meter hög glaskupol kallad Hall of People, och som är designad efter de stora grästäckta hyddor som användes av indianerna i stammarna Wichita och Caddo innan andra stammar anlände till området. Tio kolumner i Hall of People representerar de tio mil om dagen ursprungsbefolkningen tvingades gå under flytten till Oklahoma. År 1830 undertecknade president Andrew Jackson Indian Removal Act-lagstiftning som främjade vit bosättning i indianernas ursprungliga bosätt-

ningsområden och då tvingade cirka 125 000 ursprungsbefolkningar som levde i Tennessee, Georgia, North Carolina, Alabama och Florida att flytta västerut, till det som är Oklahoma i dag. Den väg som de flesta av dessa tvångsförvisade människorna tvingades vandra har blivit kallad "Tårarnas Väg", där flera tusen av dem kom att dö längs vägen.

Sammantaget har FAM tre huvudutställningsgallerier, två teatrar och två restauranger med fokus på native food. Samlingen utforskar ursprungsamerikanernas autentiska historia, deras bidrag till samhället och den kulturella mångfalden bland de 39 stammarna i Oklahoma. Några av museets höjdpunkter inkluderar konstverk i hela utställningarna, som ett massivt stycke traditionell keramik designad av Caddo och Potawatomi-konstnären Jeri Redcorn och utförd som en teater; en förklaring av symboliken i stickball (föregångaren till modern lacrosse) och spelartefakter. I utställningen "**OKLA HOMMA**" berättas ursprungsfolkens egna berättelser. Utställningen *National Native American Hall of Fame* kommer att flytta till museiplatsen senare från sin nuvarande plats i Montana.

Museet belyser ursprungsfolkens bidrag till samhället och den kulturförklarade mångfalden bland Oklahomas stamnationer. FAM har inlett ett partnerskap med *Smithsonian's National Museum of the American Indian*. De två institutionerna undertecknade 2007 ett avtal om att Smithsonian i tio år skulle låna ut 135 FAM-föremål, omfattande allt från kläder och textilier till verktyg och leksaker. Dessa artefakter som visas i ett 8 000 kvadratmeter stort galleri som heter "**WINIKO: Life of an Object**", har alla kopplingar till var och en av de 39 stammar som levde här på 1800-talet. Partnerskapet mellan NMAI och FAM kommer att öka den allmänna medvetenheten och förståelsen för de 39 stammarnas historia och deras relation till Oklahoma idag. Utställningen är indelad i tre separata sektioner. Den första visar vardagsföremål och hur de tillverkades. Det andra avsnittet belyser den kulturella förlust som händer med artefakter som blir utställningsföremål i stället för bruksföremål och alltså lyfts ut från sin ursprungsfunktion. En skärm visar till exempel varje objekt på en vändpanel. Ena sidan visar hur museivärlden ser på objektet, när det gäller grundläggande (och ofta felaktig) information och hur mycket föremålet värderas till monetärt. Men när besökare vänder panelen lär de sig om hur objektet användes och det personliga värde det hade i inhemska kulturer. Den tredje delen av "WINIKO" handlar om det "kulturella kontinuum", som Wasserman kallar det. Det här kulturkontinuumet säger i grunden i vidaste bemärkelse att de här kulturmaterialen som samlades in vid sekelskiftet är lika viktiga och lika relevanta idag som de alltid har varit, säger hon. " Faktum är att vi fortsätter att göra den här typen av föremål i ett samtida sammanhang, och vi fortsätter att använda dem". Mest av allt hoppas dock Wasserman att museet kan hjälpa yngre ursprungsbefolkningar att känna att de har en plats som återspeglar dem och deras kultur.

Vilka är egentligen våra nya medlemmar

Vi har redan vid ett flertal tillfällen utropat vår glädje över att intresset för Indianklubben tycks öka igen. Vi har ju berättat om att vi sedan juni månad har fått inte mindre än nio nya medlemmar. Eller vi kan till och med säga tio, om vi även räknar med Lennart Jonasson i Uppsala, som blev medlem den 1 maj.

De senast tillkomna medlemmarna, som vi ännu inte har hunnit presentera namnen på, är Bo Eriksson som bor uppe i Luleå. Bo är också själv en författare och har givit ut böcker med reseberättelser. Bland annat en där han också berättar om sina resor i ”indianland”. Där berättar han hur han har följt Nez Perceindianernas flykt från sitt hemland mot en tänkt frihet i Kanada år 1877. Boken heter ”Till Regnbågens fot” och beskriver färder till såväl USA som till Söderhavet.

Så sent som just idag har vi till slut fått ännu en medlem. Han heter Ragnar Andersson och bor i Kimstad strax söder om Norrköping. Ragnar berättar att det var Helmer Linderholms böcker som först fick honom intresserad av indianer och indiansk historia.

Övriga medlemmar som har tillkommit under det sista halvåret är : Ole Sunnerfjell från Sölvesborg; Gunnar Ohlsson och Björn Stohlt, båda från Vänersborg ; Per-Åke Lindblom från Spånga ; Leon Fuchs, hemmahörande i Oxie ; Tommy Gullberg, Malmö ; och slutligen Kalle Bredenberg, Nyhammar.

Vi hälsar er alla hjärtligt välkomna och hoppas att ni ska finna ert medlemskap givande.

Årets sista nummer av vår medlemstidskrift

Jag känner i skrivande stund (den 2 oktober) en viss oro för att vårt vinternummer riskerar att försejas något. Jag har nämligen inte mera än lagom kommit igång med författandet. Och jag har egentligen inte någon riktigt klar bild av vad tidningen ska innehålla. Jag måste också erkänna att den början jag ändå har startat med känns ganska trevande. Kanske det löser sig ändå. Men jag vill med det här skicka upp en liten varningsflagga för att det kan komma att bli förseningar. Jag borde ha ett komplett manus färdigt senast om nio till tio veckor, för att tryckeriet ska hinna få en leverans klar och jag själv sedan har hunnit packa alla kuvert och få iväg dem med Posten, för att ni ska hinna få ert exemplar innan december månad har runnit iväg.

Star Wars-filmerna där figurerna talar navajospråket ???

Jo, det finns faktiskt! Inte för att jag begriper ett smack och därför inte tänker skaffa dem. Men varför över huvud taget lägga pengar och arbete på att genomföra ett sådant projekt?

Jo, Manuelito Wheeler var inte bland de miljontals sci-fi-fans som lät sig packas in på biografer i maj 1977 för att se de ursprungliga "Star Wars". Han var bara 7 år och levde med sin familj i det avlägsna Window Rock på Navajo Nation land, åtskilliga mil från närmaste biograf och var helt utan kunskap om någon galax långt, långt borta. Arton år senare är Wheeler far till en 4-årig son, som sitter i det dunkla ljuset i familjens vardagsrum en natt och tittar på trilogiboxen som nu utgivits på VHS.

Efteråt dröjde sig en idé kvar: Tänk om "Star Wars: A New Hope", som originalet nu kallades, dubbades om till Diné Bazaad, Navajos 700 år gamla språk? I filmerna fanns så många paralleller – av dualitet, kolonisering, av ursprungsbefolkningars landskap och en kraft som driver människor att utvecklas genom att dela erfarenheter.

Men mest av allt, tänkte han, att spetsa en popkulturfilm med Navajo-röster skulle kunna hjälpa till att bevara Diné-språket, som hotade att erodera i en kultur som ändå har levt i århundraden. År 1980 talade 93 procent av Navajos modersmålet. År 2010 visade folkräkningsdata att antalet hade minskat till 53 procent.

Det fanns också andra skäl till att en dubbing kunde vara vettig. "Star Wars" tilltalar både de unga och de gamla. Vissa fans kan citera filmstoryn ord för ord. Andra är åtminstone tillräckligt bekanta med dialogen för att kunna följa med på ett annat språk. Så om man får höra dialogen på sitt eget språk så kan det vara ytterligare en kanal för att vidmakthålla sitt ursprungsspråk.

Men det har inte varit lätt att översätta med så många påhittade ord som till exempel ”droid” eller ”lightsabre”. Men till slut blev ”droid” till *beesh hxiinaanii* (levande metall) och ”lightsabre” blev *beesh-diin* (ljussvärd). För att höra hur det låter kan ni klistra in och öppna den här youtube-länken:

<https://www.youtube.com/watch?v=VR13IIRLfic>

Månadens konstnär

Ytterligare ett antal av Chuck DeHaans häst-och indianmålningar

